

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/06) velvoittaa työn tilaajan selvittämään, että hänen sopimuskumppaninsa on hoitanut lainmukaiset velvoitteensa. Lain tarkoituksena on edistää yritysten välistä tasavertaista kilpailua ja työehtojen noudattamista. Tilaajavastuulain noudattamista valvoo Uudenmaan työsuojelupiiri.

Lisätietoa

Tilaajavastuuta ulkopuolista työvoimaa käyttäville. Esite. Työelämän säännöt 2/2007. Työministeriö 2007
Työsuojelupiirit www.tyosuojelu.fi
Työministeriö www.mol.fi

Uudenmaan työsuojelupiiri
Siltasaarencatu 12 A
PL 46, 00531 Helsinki
p. (09) 774 711
f. (09) 730 798
sp. helsinki.tsp@tsp.stm.fi

Tilaajavastuulaki

**Tilaajan vastuu
ulkopuolista työvoimaa käytettäessä**

Lain soveltamisala

Tilaajavastuulaissa tarkoitettuja *tilaajia* ovat yritykset ja julkisoikeudelliset yhteisöt, jotka käyttävät vuokrattuja työntekijöitä tai alihankintasopimukseen perustuvaa työvoimaa. Tilaajia ovat kaikki elinkeinonharjoittajat, jotka ovat velvollisia tekemään perusilmoituksen elinkeinotoimintansa aloittamisesta. Tilaaja voi olla myös ulkomainen yritys toimiessaan Suomessa. Maatalouden ja kalastuksen elinkeinonharjoittajat sekä kotitaloudet eivät pääsääntöisesti ole tilaajavastuulain tarkoittamia tilaajia.

Vuokratyöntekijä on tehnyt työsopimuksen sellaisen työnantajan kanssa, joka on siirtänyt työntekijän tämän suostumuksen mukaisesti toisen työnantajan käyttöön.

Alihankintasopimukseen perustuvissa työtilanteissa lakia sovelletaan tilaajaan edellyttäen, että

- tilaajalla ja tämän sopimuspuolella on alihankintasopimus työn tuloksesta vastiketta vastaan
- työ tehdään tilaajan työtiloissa tai työkohteessa, joissa työskentelee normaalisti myös tilaajan omia työntekijöitä. Tilaajan työkohde voi sijaita muualakin kuin hänen hallinnoimissaan tiloissa. Näitä työkohteita on rakentamisessa, liikenne- ja kuljetusaloilla sekä palveluissa, joita tuotetaan palvelujen ostajan tai käyttäjän tiloissa.
- työ liittyy tilaajan toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin tehtäviin. Siivouksen sekä laitteiden ja tilojen huollon ja kunnossapidon katsotaan aina olevan tilaajayrityksen tavanomaisia tehtäviä.
- tilaajalle työskentelee alihankintasopimuksen tehneen sopijapuolen palveluksessa olevia työntekijöitä. Vaikka tilaajan ei tarvitse olla työnantaja, niin hänen kanssaan alihankintasopimuksen tehneeltä toiselta sopijapuolelta edellytetään, että tämä on työnantaja.

Rakentamisessa selvitysvelvollisuus koskee kaikkia tilaajia, vaikka rakentaminen ei kuuluisi tilaajan tavanomaiseen toimintaan. Rakentaminen kattaa uudisrakentamisen lisäksi muun muassa huolto-, korjaus- sekä maa- ja vesirakentamisen. Rakentamisessa sopimuskumppanin ei tarvitse olla työnantaja, vaan lakia sovelletaan myös yhden miehen yrityksiin.

Tilaajavastuulaki ei koske pienehköjä alihankinta- ja vuokratyöntekijöiden käyttöä koskevia sopimuksia. Lain soveltamisalueen ulkopuolelle jäävät vuokratyö, joka kestää enintään 10 työpäivää, sekä alihankintasopimus, jonka arvo ilman arvonlisäveroa on alle 7500 euroa. Selvitysvelvollisuutta ei voi kiertää pilkkomalla sopimuksia raja-arvot alittaviin osiin.

Selvitysvelvollisuuden sisältö

Tilaajan tulee hankkia ennen alihankinta- tai vuokratyösopimuksen tekemistä seuraavat sopimuskumppania koskevat selvitykset ja todistukset:

- selvitys merkinnästä ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin
- kaupparekisteriote
- todistus verojen maksamisesta, verovelkatodistus tai selvitys siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty
- todistus eläkevakuutuksen ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että eräänntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty
- selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista.

Sopimuksen solmimishetkellä tiedot eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia. Selvitykset ja todistukset on säilytettävä vähintään kaksi vuotta sopimuksen päättymisestä.

Tilaajan on hankittava vastaavat tiedot myös ulkomaiselta sopimuskumppaniltaan.

Tilaajavastuulain edellyttämiä selvityksiä ja todistuksia ei ole velvollisuutta pyytää, mikäli tilaajalla on perusteltu syy luottaa sopimuskumppanin täyttävän lakisääteiset velvollisuutensa. Luottamus voi perustua esimerkiksi siihen, että sopimuskumppani on julkisoikeudellinen yhteisö tai julkinen osakeyhtiö. Myös tilaajan ja sopimuskumppanin aikaisempi sopimussuhde ja sopimuskumppanin toiminnan vakiintuneisuus voivat olla perusteena luotettavuudelle.

Selvitysvelvollisuuden laiminlyönti ja laiminlyöntimaksu

Selvitysvelvollisuuden rikkomisesta tilaajalle määrätään laiminlyöntimaksu. Laiminlyöntimaksu määrätään myös tilaajalle, joka on tehnyt sopimuksen liiketoimintakieltoon määrätyn elinkeinonharjoittajan kanssa tai yrityksen kanssa, jonka yhtiömies, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai muussa näihin rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon. Samoin laiminlyöntimaksu voidaan määrätä, mikäli tilaajan on täytynyt ymmärtää ettei sopimuskumppanilla ole tarkoitus täyttää työnantajana lakisääteisiä velvoitteita.

Laiminlyöntimaksun vähimmäismäärä on 1 500 euroa ja enimmäismäärä 15 000 euroa. Sen suuruutta määrättäessä otetaan huomioon laiminlyönnin aste, laatu ja laajuus sekä tilaajan ja tämän sopijaosapuolen välisen sopimuksen arvo. Laiminlyöntimaksun määrää Uudenmaan työsuojelupiirin työsuojelutoimisto.

Luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeus

Luottamusmiehellä sekä luottamus- ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus pyynnöstä saada tiedot alihankinta- ja vuokratyösopimuksista.

Luottamushenkilöille on selvitettävä käytettävän työvoiman määrä, yrityksen yksilöintitiedot, työkohde, työtehtävät, sopimuksen kestoaika sekä vuokratyötä tai alihankintatyötä tekeviin työntekijöihin sovellettava työehtosopimus tai sen puuttuessa keskeiset työehdot.